

4.3 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Deze paragraaf geeft aan welke mogelijkheden onze gemeente heeft om risico's en niet begrote kosten op te vangen, met andere woorden onze weerstandscapaciteit. De onzekerheid over de effecten van rijksbeleid, over grondexploitaties en over de financiële positie van verbonden partijen vragen om een relatief grote weerstandscapaciteit.

Voor het jaar 2020 is de weerstandscapaciteit goed te bepalen. Voor de jaren daarna gaat het om meer indicatieve bedragen, bepaald door onze huidige kennis en inschattingen van de ontwikkelingen en uitgaande van volledige keuzevrijheid van de raad.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit wordt berekend voor structurele en eenmalige bedragen. In de onderstaande tabel wordt de verwachte ontwikkeling hiervan voor de komende jaren getoond.

Weerstandscapaciteit	Bedragen x € 1.000			
	2020	2021	2022	2023
Weerstandscapaciteit in het vermogen				
Stand algemene reserve 31-12	14.408	12.506	11.890	13.308
Verrekend begrotingssaldo	1.839	533	-266	-1.744
Heroverwegen nieuw beleid		3.208	4.623	4.683
Subtotaal	16.247	16.247	16.247	16.247

Weerstandscapaciteit in de exploitatie				
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	pm	pm	pm	pm
Onvoorzien	50	50	50	50
Structurele begrotingsruimte incl. taakstelling	-1.839	1.306	799	1.478
Heroverwegen nieuw beleid		1.234	2.108	2.108
Subtotaal	-1.789	2.590	2.957	3.636

Totaal generaal	14.458	18.837	19.204	19.883
------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Bij de berekening van de weerstandscapaciteit in het vermogen is het uitgangspunt dat de gemeenteraad alle reserveringen voor nieuw beleid na de eerste jaarschijf kan heroverwegen en schrappen. Voor sommige reserveringen kan daar een kanttekening bij worden geplaatst wanneer er sprake is van lopende projecten waarvoor al verplichtingen met andere partijen zijn aangegaan. Het gepresenteerde bedrag moet dan ook als maximumindicatie worden gezien.

Materiële risico's

Voor een overzicht van de belangrijkste risico's, onzekerheden en niet-gekwantificeerde ontwikkelingen verwijzen we naar hoofdstuk 2.4. De risico's worden bij iedere jaarrekening, perspectiefnota of begroting opnieuw beoordeeld. De projecten, grondexploitaties en reserveringen worden jaarlijks herijkt. Uiteraard streven wij er altijd naar om de risico's zoveel mogelijk proactief te voorkomen of, als dit niet mogelijk is, te beperken.

Vergelijking weerstandscapaciteit en risico's

De weerstandscapaciteit beweegt zich tussen de € 14,5 en € 20 miljoen en wordt als voldoende beschouwd. De gewenste minimale weerstandscapaciteit bedraagt namelijk € 13 miljoen, bestaande uit een algemene risicobuffer (€ 2,5 miljoen) weerstandsvermogen verbonden partijen (€ 5 miljoen) en het algemeen weerstandsvermogen (€ 5,5 miljoen). Dat is € 5,8 miljoen lager als in de vorige begroting wat vooral veroorzaakt wordt doordat gewenste weerstandsvermogen voor de grondexploitaties van € 5 miljoen is vervallen. Door de voorspoedige verkopen is er geen risico meer op niet voorziene verliezen voor de grondexploitaties.

Het structurele weerstandsvermogen bedraagt aan het einde van de periode € 3,6 miljoen maar daarbij is rekening gehouden met de taakstelling van € 3 miljoen uit de kerntakendiscussie. Er is dus weinig ruimte om structurele tegenvallers op te vangen.

Financiële kengetallen

Met ingang van de begroting voor 2016 schrijft BBV voor dat er moet worden gerapporteerd over een aantal verplichte financiële kengetallen.

Financiële kengetallen	Realisatie	Nadere	Prognose
	2018	prognose 2019	2020
Netto schuldquote	66%	95%	97%
Idem, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	59%	90%	93%
Solvabiliteitsratio	34%	16%	11%
Bouwgrondexploitaties	6%	4%	3%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%	-1%
Woonlasten tov. landelijk gemiddelde	106%	105%	105%

Netto schuldquote

Deze geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. De VNG hanteert een norm van maximaal 130% voordat de schuldenlast moet worden afgebouwd. Onze netto schuldquote is fors toegenomen, met name in 2019, maar met een lager percentage dan 100% is dat nog gunstig, met een beperkt risico.

Solvabiliteitsratio

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Vanwege de voorgenomen investeringen en dekking van tekorten op de begroting neemt de financieringsbehoefte toe. Voor 2019 is € 15 miljoen aan eenmalige uitgaven geraamd en voor 2020 eenzelfde bedrag, waardoor het eigen vermogen (reserves) ook zal afnemen. Als gevolg hiervan daalt de solvabiliteit, de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, naar 11%. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich in de gevarenzone.

Nederlandse gemeenten gaan echter vanwege het artikel 12 vangnet uit de Financiële Verhoudingswet niet failliet en worden nooit geliquideerd. Daarom heeft dit kengetal ondanks deze signaalwaarde maar beperkte waarde. Ook worden investeringen in maatschappelijk nut geactiveerd die niet verkoopbaar zijn, zodat de reserves niet de liquiditeitswaarde weergeven. De vraag of de gemeente de schuld met zijn inkomen kan betalen, is daarom veel belangrijker. Met de huidige lage rente lukt dat wel, maar mocht de rente sterk gaan stijgen dan kan dit tot problemen leiden.

Bouwgrondexploitaties

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Wij zitten met 3% daar ruim onder en beschouwen het risico op de grondexploitaties ook als nihil.

Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. Wij kunnen structurele tegenvallers dan ook niet opvangen zonder aanvullende maatregelen te treffen (herschikkingen). In deze begroting is al voor circa € 10 miljoen aan herschikkingen verwerkt en is aanvullend nog een taakstelling van € 3 miljoen voor 2021 opgenomen voor de kerntakendiscussie. Daarmee creëren we voor de jaren 2021 t/m 2023 een begroting met een structurele ruimte van circa € 1 miljoen.

Woonlasten tov. landelijk gemiddelde

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven.

De landelijke trend in de ontwikkeling van de woonlasten voor 2020 is nog niet bekend. Uitgaande van een gelijke trendmatige landelijke ontwikkeling van 103% (is de gemeentelijke ontwikkeling), blijft de verhouding gelijk en zitten wij net als de afgelopen jaren, net iets boven het landelijk gemiddelde.